

**อนาคตภาพบทบาทสตรีไทยและสภาสตรีแห่งชาติใน
พระบรมราชินูปถัมภ์ : ยุทธศาสตร์ 50 ปี**
**Future Scenario of Thai Women Role and the
National Council of Women of Thailand : 50 Years Strategy**

ดร. จันทร์จิรา วงษ์ขมทอง*

ดร. มานิต บุญประเสริฐ**

ดร. ครีสมร พุ่มสะอาด**

ดร. ศากุล ช่างไม้***

พันเอกหญิง ดร. นงพิมล นิมิตรอาพันธ์****

ดร. สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์****

บทคัดย่อ

ในสองทศวรรษที่ผ่านมา บทบาทสตรีทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศมีความเด่นชัดมากขึ้น ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เมื่อพิจารณาวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) พบว่าการกำหนดบทบาทของสตรีไทยยังไม่ชัดเจน ดังนั้นการมีเส้นทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและการมีเป้าหมายในการพัฒนาบทบาทสตรีที่ชัดเจน จะทำให้สภาสตรีแห่งชาติมีเครื่องมือเพื่อการสื่อสารและการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับภาพของสังคมในอนาคต ในมิติของบทบาทของสตรีไทยและบทบาทของสภาสตรีแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศในอนาคตในห้วงเวลา 10 ปี และ 50 ปี ข้างหน้า โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มกรรมการดำเนินงานและองค์กรสมาชิกของสภาสตรี

แห่งชาติกลุ่มผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสตรี นักการเมือง นักกฎหมาย นักวิชาการ ผู้นำสตรีระดับรากหญ้า นักศึกษา และสตรีนักธุรกิจ ในห้วงเดือนเมษายน ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554

ข้อค้นพบจากการวิจัย เป็นพบว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาพอนาคตของบทบาทของสภาสตรีแห่งชาติ ทั้งปัจจุบันและในอนาคต ในระยะ 10 ปี และ 50 ปี ข้างหน้า ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้กำหนด (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์สภาสตรีแห่งชาติ ใน 10 ปี ข้างหน้า ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี และประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การส่งเสริมสถานภาพสตรีไทย การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการพิทักษ์สิทธิสตรีในสังคมไทย การส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรสมาชิกองค์กรเครือข่ายสตรีและกลุ่มสตรีต่างๆ ในสังคม การเป็นองค์กรที่พึ่งหลักของสตรีที่เดือดร้อนในสังคมไทย การเป็นตัวแทนที่เข้มแข็งของสตรีทั้งในประเทศและนานาชาติ ตลอดจนการเป็นองค์กรที่ร่วมพัฒนาสังคมและ

* อธิการบดี มหาวิทยาลัยคริสเตียน

** อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยรังสิต

*** คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

**** อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ประเทศไทย ทั้งนี้ ในแต่ละยุทธศาสตร์ได้กำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด/ เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การดำเนินการส่วน(ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ของสภาสตรีแห่งชาติฯ ใน 50 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี และประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การธำรงสถานภาพสตรีไทยในประชาคมโลก การธำรงความเสมอภาคระหว่างเพศและการพิทักษ์สิทธิสตรีไทยในประชาคมโลก การขยายเครือข่ายองค์กรสมาชิกไปทั่วโลก รวมทั้ง การเป็นองค์กรผู้นำสตรีที่เป็นหลักในการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนและประชาคมโลก คณะผู้วิจัยยังได้นำเสนอ (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 2 (ร่าง) ต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารของสภาสตรีฯและในการประชุมใหญ่ประจำปีของสภาสตรีแห่งชาติฯ และได้สำรวจความคิดเห็นของกรรมการบริหารและองค์กรสมาชิกของสภาสตรีฯต่อแผนยุทธศาสตร์ฯ ใน 10 ปีข้างหน้า พบว่า ร้อยละ 75.76 เห็นด้วยกับ (ร่าง)

เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ฯโดยไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนแผนยุทธศาสตร์ฯ ใน 50 ปีข้างหน้า พบว่า ร้อยละ 82.61 เห็นด้วยกับ (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ฯโดยไม่มีข้อเสนอแนะเช่นกัน

คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะให้คณะกรรมการบริหารของสภาสตรีฯเร่งรัดดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างแข็งขันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทของสตรีไทย และบทบาทของสภาสตรีฯ ด้วยความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการมีแผนยุทธศาสตร์ ระยะยาวสำหรับการพัฒนาบทบาทของสตรีและสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ที่ชัดเจนเป็นเครื่องมือสำคัญของสภาสตรีแห่งชาติฯรวมทั้งองค์กรสมาชิกของสภาสตรีฯ ตลอดจนสตรีไทยในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศไทยอย่างยั่งยืน

Abstract

During the last two decades, women in Thailand and abroad have taken significant roles in politics, economy and society. When considering the vision statement in the 20-year National Economic and Social Development Plan of Thailand (B.E. 2551), it was found that the role of Thai women was indistinctly stipulated. The establishment of appropriate strategy and distinct goal of women role development will enable the National Council of Women of Thailand to have tools for communication and implementation with all sectors of society more effectively.

This research studied about future social changes and perspectives

in the dimensions of the role of Thai women and the role of the National Council of Women of Thailand relating to key issues influencing social and national development in the next 10 years and 50 years. The quantitative and qualitative data were collected during April to August 2011 from the target group consisting of the Administrative Committee and organization members of the National Council of Women of Thailand, representatives of organizations involving with women, politicians, lawyers, academicians, grassroots women leaders, students and businesswomen.

The research findings revealed the involved issues and the future

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๔

scenario of the role of the National Council of Women of Thailand nowadays and in the next 10 years and 50 years. The researchers used the collected information to stipulate a Drafted Strategic Plan of the National Council of Women of Thailand in the next 10 years. Such Draft of 10-year Strategic Plan consists of vision, values of women and five strategies which were : 1) promotion of the status of Thai Women, 2) promotion of gender equality and protection of women's rights in Thai society, 3) strengthening of member-organizations, women network groups and various women groups in the society, 4) being the main shelter organization for the suffered women in Thai society and being a powerful representative for women within the country and worldwide, and 5) being an organization to co-develop the society and the country. In each aspect of the strategy, goals, indicators and operating strategies were specified. As for the Draft of 50-year Strategic Plan of the National Council of Women of Thailand consisted of vision, values of women and four strategies which were: 1) maintaining the status of Thai women in the global community, 2) maintaining the gender equality and protection of Thai women's rights in the global community, 3) expansion of member organizations, and 4) being the organization of women leadership in enabling major development of the ASEAN and the global community.

Christian University of Thailand Journal

Vol.17 No.3 (September – December) 2011

After the researcher presented the two Drafts of Strategic Plans in the general assembly of the Executive Committee and member organizations of the National Council of Women of Thailand, the survey of the members' opinions was conducted and it was founded that 75.76% agreed with the 10-year Draft of Strategic Plan and had no recommendation and 82.61% agreed with the 50-year Draft of Strategic Plan and had neither suggestion.

The researcher suggested that the executive committee of the National Council of Women of Thailand should enthusiastically put all strategies into actions to achieve the desired goals with the cooperation among involved organizations involving in the development of the role of Thai women as well as the role of the National Council of Women of Thailand within the country and overseas. It was also suggested that the establishment of the long-term Strategic Plans for the development of the women and the National Council of Women of Thailand are required and used as significant instrument for the National Council of Women of Thailand, all member organizations, and all Thai women to participate in the sustainable development of the economy, society, and the country.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสองทศวรรษที่ผ่านมา บทบาทสตรีทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศมีความเด่นชัดมากขึ้นทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่เมื่อพิจารณาวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) พบว่าการกำหนดบทบาทของสตรีไทยยังไม่ชัดเจน ขณะเดียวกันปัญหาภัยสังคมที่มีต่อสตรีก็มีเพิ่มขึ้น สตรีเป็นผู้ถูกกระทำเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก่อปรกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทำให้ชีวิตยืนยาวขึ้น ตลอดจนการเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ย่อมส่งผลให้บริบทของสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต จากรายงานของ The Global Fund for Women (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2554) ระบุว่าในอนาคตประเด็นสำคัญต่อผู้หญิงทั่วโลกซึ่งทุกประเทศต้องให้ความสำคัญประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ภาวะสุขภาพ การเข้าถึงการศึกษา บทบาททางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ จากการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2551) ที่รายงาน “มิติหญิง-ชาย : ความแตกต่างบนความเหมือน” โดยรายงานข้อมูลต่างๆ จำแนกตามเพศที่ทำให้เห็นบทบาทหญิง ชายที่แตกต่างกันใน 7 มิติ พบว่า สตรียังมีความเหลื่อมล้ำที่ด้อยกว่าบุรุษในหลายเรื่อง ดังนั้น การมีเส้นทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและการมีเป้าหมายในการพัฒนาบทบาทสตรีที่ชัดเจน ย่อมทำให้สตรีแห่งชาติฯ มีเครื่องมือเพื่อการสื่อสารกับประชาคมทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการพัฒนาองค์กรสตรีในระดับสากล ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ทั้งภาครัฐและภาคองค์กรเอกชน

2. เพื่อศึกษาเจาะลึกสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันของสตรีแห่งชาติ ตามวัตถุประสงค์รวมทั้งภารกิจและแผนงานหลักของสตรีแห่งชาติฯ รวมทั้งศึกษาบทบาทการดำเนินงานและผลงานในองค์กรแต่ละองค์กรสมาชิกในการส่งเสริมบทบาทของสตรีแห่งชาติฯ

3. เพื่อศึกษาภาพอนาคตของสตรีไทยและบทบาทของสตรีแห่งชาติฯ ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ ใน 10 ปีข้างหน้า และ 50 ปีข้างหน้า

4. เพื่อจัดทำร่างเส้นทางแผนยุทธศาสตร์เป้าหมาย ทิศทาง วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ การพัฒนาบทบาทสตรีและสตรีแห่งชาติฯ ใน 10 ปี และใน 50 ปีข้างหน้า ที่จะมีส่วนเสริมสร้างการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน

5. เพื่อศึกษาความเห็นขององค์กรสมาชิกต่อผลการดำเนินงานของสตรีแห่งชาติฯ

คำถามการวิจัย

1. งานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสตรีในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา มีอะไรบ้างและอยู่ที่หน่วยงานใด ผลการศึกษาวิจัยเป็นอย่างไร

2. การคาดการณ์อนาคตในช่วงระยะเวลา 10 ปี และ 50 ปี ข้างหน้า ของบทบาทของสตรีไทยและบทบาทของสตรีแห่งชาติฯ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ มีประเด็นอะไรบ้างและเป็นอย่างไร

3. เป้าหมายหลัก และยุทธศาสตร์การพัฒนาบทบาทสตรีไทยและสตรีแห่งชาติฯ ใน 10 ปี และ 50 ปีข้างหน้า ควรเป็นเช่นไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและภาพของสังคมในอนาคต (Scenario planning) ในมิติของบทบาทของสตรีไทยและบทบาทของสตรีแห่งชาติฯ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะมีอิทธิพล

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

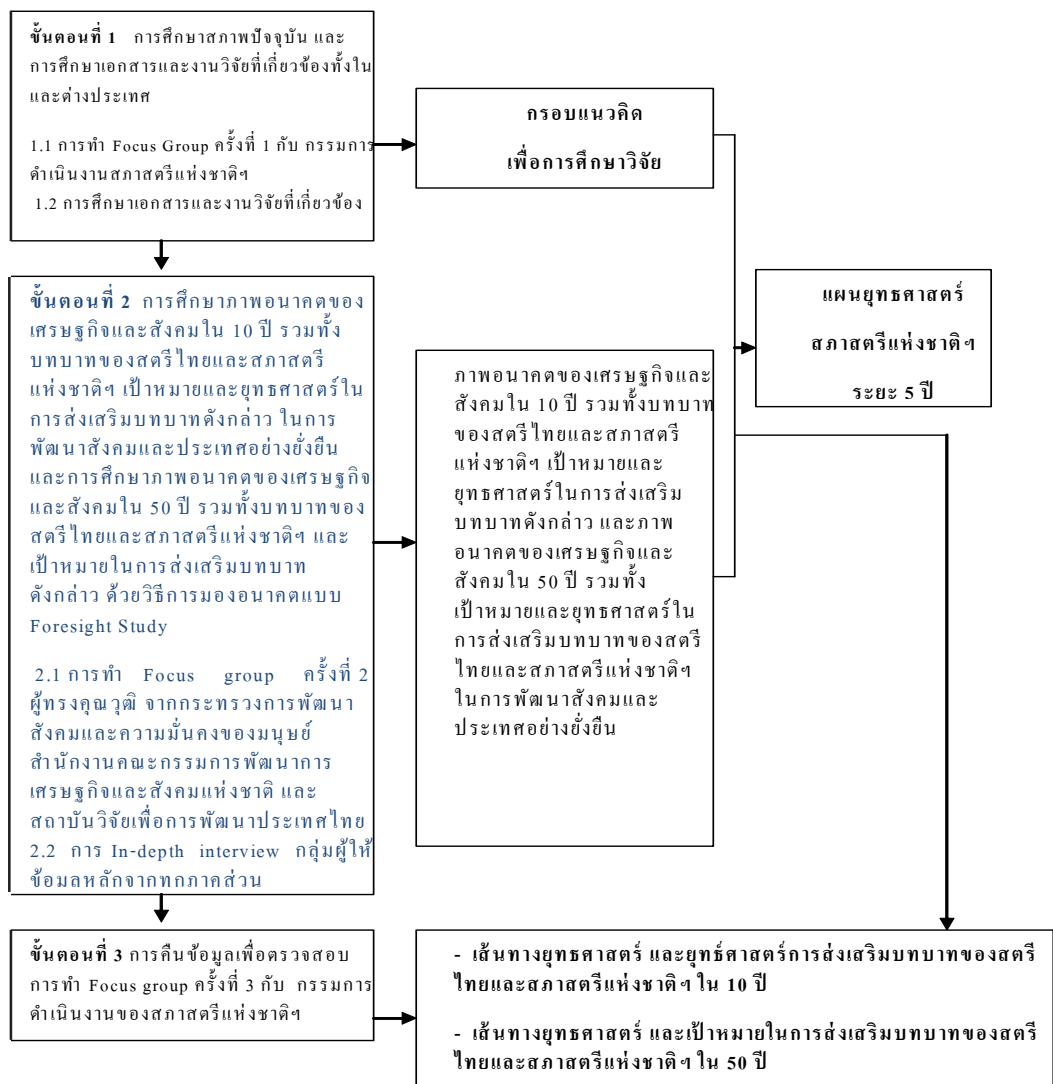
ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๔

ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศในอนาคต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อคาดการณ์อนาคตในมิติดังกล่าว ในห้วงเวลา 10 ปี และ 50 ปี ข้างหน้า โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม

ดัชนีความสำเร็จ

1. เส้นทางยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์การส่งเสริมบทบาทของสตรีไทยและสภาสตรีแห่งชาติ ใน 10 ปี และเส้นทางยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการส่งเสริมบทบาทของสตรีไทยและสภาสตรีแห่งชาติ ในการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน ใน 50 ปี
- 2.ฐานข้อมูลของการพัฒนาสตรีไทยในระยะต่างๆ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้องที่มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาบทบาทสตรีไทย
2. มีฐานข้อมูลในความร่วมมือในการพัฒนาบทบาทสตรีและสภาสตรีแห่งชาติฯระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศ
3. มีข้อมูลและยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับสภาสตรีแห่งชาติฯ ที่ชัดเจน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มกรรมการบริหารและองค์กรสมาชิกสังกัดสภาสตรีแห่งชาติฯ และกลุ่มตัวแทนจากภาครัฐที่ดำเนินงานเกี่ยวกับสถานภาพสตรีโดยตรง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของสภาสตรีแห่งชาติฯ รวมทั้งผู้ที่มีบทบาทต่างๆ ในสังคมไทย ได้แก่ กลุ่มผู้แทนองค์กรสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติฯ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในสังคมไทยทั้งเพศหญิงและเพศชายในสัดส่วน 3 : 1 ประกอบด้วย นักการเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ นักกฎหมาย นักธุรกิจสตรี กลุ่มสตรีวัยทำงาน กลุ่มผู้นำสตรี และกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ ยังใช้ข้อมูลจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสตรีในประเทศและข้อมูลรายงานจากสภาการศึกษาและแหล่งที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีไทย ซึ่งรวมถึงข้อมูลจากสภาสตรีแห่งชาติด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและภาพของสังคมในอนาคต (Scenario planning) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกระทำโดยการจัดการสนทนากลุ่มจำนวน 2 ครั้ง และทำการ

สัมภาษณ์เชิงลึกใน สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยการทำแบบสอบถามเพื่อทำประชาพิจารณ์ (ร่าง) จึงทำให้ผลการวิจัยนี้สามารถชี้กำหนด (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ในระยะ 10 ปี และ 50 ปี ข้างหน้าได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานขององค์กรสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานองค์กรสมาชิก ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสมาชิกกับสภาสตรีแห่งชาติฯ และข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับบุคลากร และทรัพยากรขององค์กรสมาชิก และส่วนที่ 3 กรอบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อการคาดการณ์อนาคตของบทบาทสตรีไทยและบทบาทสภาสตรีแห่งชาติฯ เนื่องจาก การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่สำคัญที่สุด (Morse & Field, 1996: 57) ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจะยึดหลักของการถ่ายทอดข้อมูลที่ได้อย่างตรงไปตรงมา และไม่มี การบิดเบือนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended questions) และไม่มีโครงสร้างตายตัว (Loosely structured) ประกอบด้วยคำถามหลัก คำถามตาม และคำถามลวงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการและให้สามารถเปรียบเทียบคำตอบในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้ โดยคำถามหลักครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับภาพอนาคตเกี่ยวกับสตรีไทยและบทบาทของสภาสตรีแห่งชาติฯ ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน ใน 10 ปี และ 50 ปีข้างหน้า คำถามหลักซึ่งครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยประกอบด้วยคำถาม

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๔

เกี่ยวกับภาพอนาคตเกี่ยวกับสตรีไทยและบทบาทของ สภาสตรีแห่งชาติ ในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจด้าน สังคม ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และด้านการศึกษา การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มสตรี ในอนาคตในอีก 10 ปีข้างหน้า คือ ใน พ.ศ. 2564 นอกจากนั้น ผู้วิจัยเตรียมพร้อมในการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยเตรียมเครื่องมือประกอบในการสัมภาษณ์ ได้แก่ สมุดจดบันทึกข้อมูล ใบบันทึกข้อมูล ขณะสัมภาษณ์และหลังสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง ขณะทำการสัมภาษณ์และเพิ่มข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลที่ ได้ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไป ทั้งนี้ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ระหว่าง เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้และทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว (Data saturation) หากพบว่ามีข้อมูลที่ต้อติดตามเพื่อความชัดเจนในประเด็นต่างๆ ให้มากขึ้น ผู้วิจัยต้อง ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจนกว่าจะได้ข้อมูลที่เหมาะสม เพียงพอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

2.1 การประมวลข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ การ เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำ ไปพร้อมกัน โดยในแต่ละวันหลังจากการเก็บรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยจะถอดเทปบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ ทุกวัน เขียนบันทึกรายละเอียดของการสัมภาษณ์ ในสมุดบันทึกพร้อมทั้งแยกประเด็นการบันทึก โดยการจัดแฟ้มข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมมาจัด หมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อค้นหาความ

สำคัญ (Significant dialogue) และเพื่อเป็นการ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลซึ่งจะให้นำมา วางแผนในการติดตามข้อมูลในส่วนที่ขาดหาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามกรอบแนวคิด

2.2 การจัดแฟ้ม (Establishing File)

มีการจัดแฟ้มข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อจำแนกและ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ การสังเกต ซึ่งมีลักษณะเป็นเชิงบรรยาย เพื่อประโยชน์ ในการค้นหาวิเคราะห์และเขียนรายงานการวิจัย การจัด แฟ้มแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.2.1 แฟ้มสำหรับข้อมูลทั่วไป (Mundane or Background File) โดยจัดแฟ้ม จำแนกตามหัวข้อย่อย พร้อมทั้งทำป้ายหัวข้อเรื่องกำกับ ไว้ เพื่อสะดวกในการจัดหมวดหมู่ และค้นหาข้อมูล ทั่วไป

2.2.2 แฟ้มวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Analysis File) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้หลังจากเลิกงานในแต่ละวัน โดยมีกระบังบันทึก แยก ประเด็นเป็นเรื่องราว เพื่อค้นหาความหมายของข้อมูล ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต เมื่อได้ข้อสรุปแล้วจึงเขียนลงในแฟ้ม วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพต่อไป โดยการแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Sorting and Coding the Data) ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากแฟ้มบันทึก ข้อมูลที่ละแฟ้มมาอ่าน เพื่อจัดหมวดหมู่และแยก ประเภทของข้อมูลอีกครั้ง พร้อมทั้งใส่รหัส (Coding) ข้อมูลที่ได้แยกประเภทไว้

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิง เนื้อหา (Content analysis) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 การจัดระบบระเบียบของ ข้อมูล (Data organizing) หมายถึง การจัดทำให้ ข้อมูลอยู่ในสภาพที่พร้อมจะถูกนำไปวิเคราะห์ได้โดย สะดวก ซึ่งแบ่งเป็น การจัดระบบตามกายภาพคือตาม

ข้อมูลที่มีอยู่ให้เห็น และการจัดระบบทางด้านเนื้อหา (ชาย โพธิ์สิตา, 2547: 355-357) โดยการจัดระบบข้อมูลทางกายภาพ ประกอบด้วย

1) การจัดเรียงข้อมูลผ่านการถอดเทป (หากเป็นการสัมภาษณ์) และผ่านการจัดเรียงตามแหล่งข้อมูลที่ได้อีก เช่น จากการสังเกต การสนทนากลุ่ม การสืบค้นเอกสาร เพื่อให้ผู้วิจัยทราบว่าคุณสมบัติเป็นข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งไหน และไม่เกิดการสับสนหากต้องใช้ข้อมูลดังกล่าวในภายหลัง

2) การจัดระบบข้อมูลในแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลทุกอย่างไว้ในแฟ้มดังกล่าวและทำเป็นแฟ้มย่อยในแต่ละเรื่อง

2.3.2 การจัดระบบข้อมูลด้านเนื้อหา เป็นกระบวนการค้นหาความหมายของข้อความต่างๆ ในข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อความสำคัญ (Significant statement) ในการจัดประเภทของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามข้อความสำคัญที่ได้ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือข้อความสำคัญที่ได้ หรือความหมายโดยนัยที่ปรากฏต้องสามารถตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์การวิจัยได้

2.4 การให้รหัสข้อมูล (Data coding) เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องมาจากการรวบรวมข้อความสำคัญ หลังจากได้ข้อความสำคัญที่รวบรวมมาจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหลายแล้ว ผู้วิจัยนำข้อความสำคัญที่มีความคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันมาจัดเรียงให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยผ่านการให้รหัสของข้อมูลและกำหนดนิยามของรหัสนั้นๆ

2.5 การจัดกลุ่มข้อมูล (Data clustering) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะพบว่าข้อมูลที่นำมาจัดให้อยู่ภายใต้รหัสของข้อมูลดังกล่าวในขั้นตอนที่สองนั้น สามารถนำมาจัดกลุ่มเชื่อมโยงกันได้

2.6 สร้างบทสรุปจากการ หาความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มข้อมูลที่ได้อีก (Theme construction) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพิจารณาให้ได้ว่ากลุ่มข้อมูลที่ได้มา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันลักษณะใด ลักษณะเชิงเหตุเชิงผล ลักษณะของการอธิบาย

สิ่งที่เกิดขึ้นร่วมกัน หรือเป็นลักษณะของการอยู่ร่วมกัน ในภาพรวมใหญ่ เพื่อให้ได้สาระสำคัญอย่างละเอียด (Essence content)

2.7 ทำการสะท้อนผลที่ได้ (Reflection) จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่อคณะผู้วิจัย และสร้างความเข้าใจร่วมกันในผลการวิจัยที่ได้

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยจะคำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เช่น บริบทสถานการณ์ของประเทศในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งแผนการพัฒนาระบบประเทศไทยในอนาคตตามที่สภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นที่เกี่ยวข้องและภาพอนาคตบทบาทของสตรีแห่งชาติฯ ทั้งปัจจุบันและภาพอนาคต ทำให้ผู้วิจัยนำมาใช้กำหนด (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์สตรีแห่งชาติฯ ใน 10 ปีและ 50 ปี ข้างหน้า ดังนี้

(ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์สตรีแห่งชาติฯ ใน 10 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี และประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 5 ยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ “สตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นองค์กรอิสระที่มีกฎหมายรองรับและเป็นตัวแทนของสตรีไทยทั่วประเทศเพื่อมุ่งส่งเสริมและพัฒนาสถานภาพสตรีไทยให้มีความเสมอภาคระหว่างเพศ และพิทักษ์สิทธิสตรีในระดับชาติและนานาชาติ”

ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี

1. สตรีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในสังคมไทย ด้วยการสร้างครอบครัว สร้างคนคุณภาพ สร้างองค์กรที่มีธรรมาภิบาล

2. สตรีเป็นผู้มีความละเอียดอ่อน และเอื้ออาทร

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม) ๒๕๕๔

3. สตรีเป็นผู้พัฒนาสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย และมีความซื่อสัตย์สุจริต

4. สตรีเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการสร้างชาติที่ยั่งยืนและสร้างโลกที่มีสันติสุข

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ทั้งห้า ได้แก่ การส่งเสริมสถานภาพสตรีไทย การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการพิทักษ์สิทธิสตรีในสังคมไทย การส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรสมาชิก องค์กรเครือข่ายสตรี และกลุ่มสตรีต่างๆ ในสังคม การเป็นองค์กรที่พึ่งหลักของสตรีที่เดือดร้อนในสังคมไทยและเป็นตัวแทนที่เข้มแข็งของสตรีทั้งในประเทศและนานาชาติ และการเป็นองค์กรที่ร่วมพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ในแต่ละยุทธศาสตร์ได้กำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด/เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่นำสู่การปฏิบัติการ

(ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ของสภาสตรีแห่งชาติฯ ใน 50 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี และประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 4 ยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ “สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นองค์กรอิสระที่มีกฎหมายรองรับและองค์กรหลักของประเทศในการส่งเสริมสถานภาพสตรีไทยซึ่งมีความเสมอภาคระหว่างเพศรวมทั้งเป็นตัวแทนในการพิทักษ์สิทธิสตรีในประชาคมไทยและประชาคมโลก”

ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี สตรีไทยเป็นที่พึ่งของครอบครัว สังคม ประเทศและประชาคมโลก ที่มีความยั่งยืนและมีสันติสุข สตรีเป็นผู้มีความเข้มแข็ง เอื้ออาทร และซื่อสัตย์สุจริต

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ทั้งสี่ ได้แก่ ได้แก่ การธำรงสถานภาพสตรีไทยในประชาคมโลก การธำรงความเสมอภาคระหว่างเพศและการพิทักษ์สิทธิสตรีไทยในประชาคมโลก การขยายเครือข่ายองค์กรสมาชิกไปทั่วโลก และ การเป็นองค์กรผู้นำสตรีที่เป็นหลักในการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนและประชาคมโลก

หนึ่ง เมื่อผู้วิจัยได้นำเสนอ (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ ใน 10 ปี และ 50 ปีข้างหน้า ต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารของสภาสตรีแห่งชาติไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อทำการประชาพิจารณาในกลุ่มองค์กรสมาชิกสังกัดสภาสตรีแห่งชาติ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามชุด (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ ใน 10 ปี จำนวน 33 คน และผู้ตอบแบบสอบถามชุด (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ ใน 50 ปีจำนวน 23 คน พบว่า ร้อยละ 75.76 เห็นด้วยโดยไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนแผนยุทธศาสตร์ฯ ใน 50 ปีข้างหน้า พบว่า ร้อยละ 82.61 เห็นด้วยโดยไม่มีข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ อีกด้วย กล่าวคือ เห็นด้วยกับ (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ฯ สนับสนุนให้มีการตั้งกระทรวงสตรี การได้มาของประธานสภาสตรีและคณะกรรมการต้องมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีความหลากหลายอาชีพ สตรีเป็นผู้นำได้เท่าเทียมกับบุรุษ ควรทำงานเชิงรุกและทำให้สำเร็จ การรณรงค์เรื่องความเท่าเทียมกันชายหญิง ควรมีข้อมูลที่ทันสมัยและจัดกลุ่มประเภทโดยเน้น ICT

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะในการนำ (ร่าง) เส้นทางแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวสู่การปฏิบัติการอย่างแข็งขันเพื่อบรรลุเป้าหมายความร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบทบาทสตรีไทย มีฐานข้อมูลความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจนสำหรับสภาสตรีแห่งชาติฯ

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์ลิตา. (2547). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บุษบงก์ วิเศษพลชัย. (2552). **ดอกไม้ในพายุ : กรณีศึกษาผ่านมุมมองประสบการณ์ของผู้หญิงที่ถูกกระทำ ความรุนแรงซ้ำซากในครอบครัว**. สถานีอนามัยนาเกลือ จังหวัดสมุทรปราการ.
- พงษ์เดช สารการ และ เยาวเรศ คำมะนาด. (2552). **พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการกระทำรุนแรงของสามีต่อภรรยา**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คณะสาธารณสุขศาสตร์ โรงพยาบาลขอนแก่น.
- ลีปพนนท์ เกตุทัต. (2534). **ทางสายกลางของสังคมไทยในอนาคต : เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม**. วิจัยและเรียบเรียงโดย โรเบิร์ต บี เทกซ์เตอร์. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). **ทิศทางแผนพัฒนาฉบับที่ 11**. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2553 ของ สศช. วันศุกร์ที่ 6 สิงหาคม 2553 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- Morse, J.M. and Field, P.A. (1996). **Nursing Research : The Application of Qualitative Approaches**, Second edition, Chapman & Hall, London.
- Textor, R., (1980). **A Handbook on Ethnographic Futures Research**, 3rd Ed. Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University, Stanford, CA.
- Textor, R. (1992). Methodology appendix, in S. Ketudat, **The middle path for the future fo Thailand: Technology in harmony with culture and environment**. Honolulu, Hawaii.
- Textor, R. (2008). **Ethnographic future research**, A short history, August 2008
- The Global Fund for Women. (2011). [online]. available from : (<http://www.kintera.org/atf/cf/%7BA98DAD81-089D-418F-81B2-6258D2909125%7D/STATUS%20OF%20WOMEN.PDF>). (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์, 2554).

